

Miten
tehdään
hyvä laki?

ANSSI
KEINÄNEN
& JUSSI
PAJUOJA

TIETOSANOMA

**Miten tehdään
hyvä laki?**

ANSSI KEINÄNEN
& JUSSI PAJUOJA

Miten tehdään hyvä laki?

TIETOSANOMA

© Anssi Keinänen ja Jussi Pajuoja 2022

ISBN 978-951-885-491-6

KL 33

Tietosanoma / Art House Oy

Bulevardi 19 C

00120 Helsinki

info@tietosanoma.fi

www.tietosanoma.fi

Kansi: Ville Laihonen

Kannen viimeistely: Sisko Honkala

Taitto: Taru Tarvainen

Painettu EU:ssa

Sisällys

Lukijalle	13
1 Tavoitteena on rationaalinen lainvalmistelu	17
1.1 Perustuslaki luo hyvän lainsäädännön perustan.....	18
1.2 Miten lainvalmistelu käynnistyy?.....	21
1.3 Mitä tarkoittaa rationaalinen lainvalmistelu?	22
1.4 Lainvalmistelu on tietoon perustuvaa päätöksentekoa.....	25
1.5 Mitkä tahot valvovat lainsäädännön laatua?	28
1.6 Lainsäädäntö on voimakkaasti kansainvälistynyt	30
1.7 Ja kaukaa kuuluu kentän kriittinen ääni.....	32
2 Miten lainvalmistelu kuormittaa eri ministeriöitä?	35
2.1 Hallituksen esitysten määrä vaihtelee voimakkaasti eri ministeriöissä.....	36
2.2 Yhteys arkielämään lisää hallituksen esityksiä.....	38
2.3 Ministeriön toimialan rajat vaikuttavat lainvalmistelun määrään.....	40
2.4 Lainvalmistelun haasteena on kausivaihtelu	42
2.5 Hallituksen esitysten valmisteluun käytetyt henkilötyövuodet	45
2.5.1 Mitkä ministeriöt painottuvat kansainväliseen säädosvalmisteluun?.....	47
2.5.2 Ylikansalliset toimialat edellyttävät kansainvälistä säätelyä	48
2.5.3 Kansallisen ja kansainvälisen lainsäädännön määrää on vaikea arvioida	49

2.5.4 Kansalliseen sääntelyyn painottuneet hallinnonalat	50
2.5.5 Lainvalmistelun tehokkuuteen vaikuttavat monet seikat	50

3 Kuinka lakien vaikutuksia arvioidaan niitä

valmisteltaessa?	53
3.1 Vaikutusten arviointi perustuu ohjeisiin	54
3.2 Taloudelliset vaikutukset ovat arvioinnin keskiössä	56
3.2.1 Julkisella taloudella on hallitseva rooli	57
3.2.2 Yritysvaikutusten arviointi on lisääntynyt	59
3.2.3 Kotitalousvaikutusten arviointi jää vähäiseksi	60
3.2.4 Miksi taloudellisten vaikutusten arviointi painottuu julkiselle sektorille?	61
3.3 Lainvalmistelijoiden kokemukset taloudellisten vaikutusten arvioinnista	62
3.4 Myös viranomaisvaikutukset korostuvat hallituksen esityksissä	66
3.5 Ympäristövaikutusten arviointi painottuu asiantuntijaministeriöihin	68
3.6 Muut yhteiskunnalliset vaikutukset – suuri ja hajanainen kokonaisuus	72
3.6.1 Ihmisen asemaan ja toimintaan liittyvät vaikutukset - lähtökohdana yksittäisen ihmisen näkökulma	74
3.6.2 Sosiaali- ja terveysvaikutusten arviointi on valtava kenttä	75
3.6.3 Vaikutuksista työllisyyteen ja työelämään on runsaasti tutkimustietoa	76
3.6.4 Rikoksantorjunta ja turvallisuus eivät ole käsitteellisesti tarkkarajaisia	77
3.6.5 Aluekehitysvaikutusten arviointi jää yleiselle tasolle	78
3.6.6 Mistä tietoyhteiskuntavaikutukset kertovat?	79
3.6.7 Uusi ja yllättävä haaste: koronavirus	79
3.6.8 Lainvalmistelijat: Muita yhteiskunnallisia vaikutuksia on usein hankala arvioida	81

3.7	Vaihtoehtoja ei arvioida eikä kokonaistaloudellista tarkastelua tehdä	82
3.8	Lainvalmistelijat kokevat vaikutusarvioinnin vaikeaksi	85
3.9	Vaikutusarviointiohjeen luokitusjärjestelmän ja laajuuden mielekkäys	87
3.10	Vaikutusten ennakoarvioinnin kansainvälinen vertailu ...	89
4	Arviointineuvosto tarkastaa vaikutusarvioinnin laatua	93
4.1	Taloudelliset vaikutukset korostuvat arviointineuvoston lausunnoissa	96
4.1.1	Taloudellisten vaikutusten analyysia tulisi tarkentaa.....	97
4.1.2	Esitysluonnos valtionavustuksista - esimerkki arviointineuvoston toiminnasta.....	99
4.2	Viranomaisvaikutuksissa ei ole suuria puutteita	100
4.3	Arviointineuvosto käsittelee ympäristövaikutuksia vähän	103
4.3.1	Ovatko kustannukset tärkeämpiä kuin ympäristövaikutukset?.....	105
4.3.2	Ympäristövaikutusten tarkastelu on jännitteistä.....	106
4.4	Muut yhteiskunnalliset vaikutukset - onko arviointineuvoston lausunnolla merkitystä?	107
4.5	Lainsäädännön arviointineuvostot eri maissa	110
5	Lainvalmistelijoiden kokemukset - mikä lainvalmistelussa on vialla?	113
5.1	Mistä omakohtaiset kokemukset kertovat?	114
5.1.1	Kiire on lainvalmistelun suurin ongelma	114
5.1.2	Kiire kertautuu lainvalmisteluprosessin myöhemmissä vaiheissa	116
5.1.3	Lainvalmistelijat tiedostavat osaamisensa puutteet.....	117
5.1.4	Yksintyöskentely aiheuttaa paineita.....	119
5.2	Rakenteet tuottavat yksilöllisiä kokemuksia	120
5.2.1	Onko lainvalmisteluresurssi liian vähän?	121

5.2.2	Valmistelukokoonpanot ovat supistuneet	122
5.2.3	Työpareja ja tiimityöskentelyä kaivataan.....	123
5.2.4	Ministeriöiden työjärjestelyt vaihtelevat	124
5.2.5	Lainvalmistelijat toivovat parempaa suunnittelua ja ennakkointia	125
5.3	Lainvalmistelu tarvitsee vahvempaa säädösjohtamista ..	126
5.3.1	Mitä säädösjohtaminen tarkoittaa?.....	126
5.3.2	Mihin lainsäädäntöjohtajaa tarvitaan?	127
5.3.3	Lainvalmistelu on siiloutunut ministeriöiden välillä ja niiden sisällä	129
5.4	Kuinka poliittinen ohjaus voidaan sovittaa hyvän lainvalmistelun periaatteisiin?	131

6	Ministeriöiden jakautuminen lainsäädännön vaikutusten mukaisesti	135
6.1	Taloudelliset vaikutukset korostuvat valtiovarain-, työ- ja elinkeino- sekä liikenne- ja viestintäministeriössä	136
6.1.1	Kuinka taloudellisten vaikutusten arviointi on organisoitu eri ministeriöissä?	137
6.1.2	Millaisia taloudellisia vaikutuksia arvioidaan?	138
6.1.3	Kansainvälisten arviointi- ja tutkimusmenetelmien soveltaminen Suomeen	141
6.1.4	Taloudellisten vaikutusten jälkiarviointi herättää tunteita puolesta ja vastaan	142
6.1.5	Arviointijärjestelmä ei ole kaikilta osin looginen	144
6.1.6	Tutkimuksen rooli on suomalaisessa säädösvalmistelussa vähäinen	145
6.2	Viranomaistoimintaan keskittyneet ministeriöt	148
6.2.1	Vaikutusarvioinnin yhteys valtion talousarvioon on vahva	148
6.2.2	Poliisi on esimerkki vaikutusarvioinnin ongelmista ..	151
6.2.3	Oikeusministeriö - paljon pieniä uudistuksia, mutta onko niillä vaikutuksia?.....	153
6.2.4	Sama ongelma, erilaiset ratkaisut	155
6.2.5	Ulkoministeriö ja puolustusministeriö - viranomaistoiminnan ääri-ilmentymiä.....	157

6.3	Ympäristövaikutukset korostuvat monessa ministeriössä.....	159
6.3.1	Kansainväliset vaatimukset kovenevat.....	160
6.3.2	Onko tutkimustieto intressivapaata?	162
6.3.3	Tutkimuslaitosten rooli herättää keskustelua.....	163
6.3.4	Intressiryhmät painottavat omia näkökohtiaan	167
6.3.5	Ympäristöasioiden lainvalmistelu kaipaasi kehittämistä	169
6.4	Sosiaali- ja terveysministeriö sekä opetus- ja kulttuuriministeriö korostuvat muissa yhteiskunnallisissa vaikutuksissa	171
6.4.1	Sosiaali- ja terveydenhuollossa vaikutusten kirjo on usein laaja.....	171
6.4.2	Lapsivaikutukset korostuvat eduskunnan sivistysvaliokunnassa.....	173
6.4.3	Sukupuolivaikutusten arviointia tulisi tehostaa.....	174
6.5	Kuinka perus- ja ihmisoikeusvaikutuksia tulisi arvioida?.....	175
6.6	Ministeriörajat ylittävät säädökset ja suhde intressiryhmiin tuottavat vaikeuksia.....	178
6.7	Tulisiko vaikutusarviointi ulkoistaa?	179
7	Hallituksen esitysten käsittely eduskunnan valiokunnissa	183
7.1	Valiokuntatyö keskittyy asiantuntijakuulemiseen.....	184
7.2	Valiokuntien merkitys laadunvalvojana ei ole vahva	186
7.2.1	Valiokuntaneuvokset ovat piilovaikuttajia.....	187
7.2.2	Valiokuntatyötä ohjaillaan poliittisesti.....	188
7.3	Työn määrä vaihtelee paljon eri valiokunnissa.....	189
7.4	Voimakas kausivaihtelu näkyy myös eduskunnassa.....	193
7.5	Valiokuntien henkilöresurssit ja työmäärät.....	196
7.6	Valiokuntatyöskentely lainsäätäjien eli kansanedustajien näkökulmasta.....	197
7.6.1	Valiokuntien puheenjohtajilla on merkittävä rooli....	198
7.6.2	Työtaakka vaihtelee	199

7.7	Valiokuntien esille nostamat lainvalmistelun puutteet ..	200
7.7.1	Kiire ei saisi heikentää valmistelun tasoa.....	201
7.7.2	Puutteita on myös vaikutusarvioinnissa.....	202
7.7.3	Myös lain toimeenpanoa tulisi suunnitella.....	205
7.8	Mitä ovat omantunnon kysymykset? ..	205
8	EU-säädösten vaikutusarviointi	207
8.1	U-kirjelmät ja niiden käsittely eduskunnassa.....	208
8.2	Mitä U-kirjelmät käsittelevät?.....	210
8.3	EU-asioissa vaikutusarviointi on vaikeaa.....	211
8.4	Suuren valiokunnan näkemys U-kirjelmistä.....	213
9	Mitä lainsäädännön jälkiarviointi tarkoittaa?.....	215
9.1	Vaikutusten seuranta hallituksen esityksissä	216
9.2	Jälkiseuranta on noussut esiin lainsäädännön arvointineuvostossa	217
9.3	Eduskunta voi edellyttää tarkkaa jälkiseurantaa.....	219
9.4	Suomessa jälkiarviointi on kansainvälisesti vertaillen heikkoa	221
9.5	Tutkimukselliset haasteet ovat suuret	222
10	Koronaperusteisen lainvalmistelun haasteena ovat kiire ja epävarmuus.....	225
11	Miten lainvalmistelua tulisi kehittää?	229
11.1	Tavoitteena on parantaa lainvalmistelun tietopohjaa	230
11.2	Lainvalmistelun kehittämishankkeet toistavat itseään	231
11.3	Miten lainsäädännön laadun kehitystä voidaan seurata?	233
11.4	Lainvalmistelun sisäinen ja ulkoinen laadunvalvonta on heikkoa	235
11.5	Lainvalmistelun kehittämissuosituksset	236
11.5.1	Vuoropuhelun lisääminen muidenkin kuin sääntelyn kohteena olevien kanssa.....	236

11.5.2	Vaaditaan pitkäjänteistä poliittista sitoutumista	237
11.5.3	Kuka johtaa säädösvalmistelua?	238
11.5.4	Lainvalmistelijoiden ohjeistaminen ja kouluttaminen	239
11.5.5	Suunnitelmallisuuden lisääminen.....	240
11.5.6	Avoimuuden lisääminen keinona parantaa valmistelun uskottavuutta	241
11.5.7	Lainvalmisteluresursseista huolehtiminen.....	242
11.5.8	Viimeaikaiset lainvalmistelun kehittämisajatukset	242
12	Hyvän lainvalmistelun tietoperusta.....	247
12.1	Ongelma, tavoitteet ja vaihtoehdot tulee tunnistaa.....	247
12.1.1	Mitkä ovat olennaiset vaikutukset?.....	249
12.1.2	Keihin lainsäädäntö vaikuttaa?	250
12.2	Toteutuuko eduskunnan tiedonsaantioikeus lainvalmistelussa?	252
13	Mihin maihin Suomea tulisi lainvalmistelussa verrata?.....	255
13.1	Ruotsi on keskeinen vertailukohde	256
13.2	Muita tärkeitä vertailumaita	257
14	Lainvalmistelu on siiloutunutta - mistä se johtuu?	261
14.1	Siirtymä korporatismista pitkiin hallituskausiin	261
14.2	Siiloutuminen näkyy myös lainvalmistelun rakenteissa	263
14.3	Siiloutuminen heijastuu lainsäädännön arviointineuvoston asemaan.....	264
14.4	Mihin siiloutuminen johtaa?.....	266
14.5	Miten siiloutumisen vaikutuksia voidaan ehkäistä?	267
	Kirjoittajat	269

Lukijalle

Ideaalimaailmassa lainsäädäntöä ohjaavat hyvät tavoitteet ja tieteellinen tieto. Lainsäädännöllä ratkaistaan yhteiskunnallisia ongelmia, edistetään taloudellista kehitystä, suojataan perus- ja ihmisoikeuksia, parannetaan ihmisten elämänlaatua, suojellaan ympäristöä ja tehdään muita oikeanlaisia asioita. Ideaalitilanteessa sääntelyvaihtoehtojen arviointi ja valinta niiden välillä perustuu tieteelliseen tietoon ja keskenään hyvin erilaisten vaikutusten vertailuun.

Käytännössä tilanne voi kuitenkin olla aivan toinen. Vaikka päättäjien oletetaan harkitsevan eri vaihtoehtoja, joilla tavoitteisiin on mahdollista päästä, tosielämässä sääntely on usein poliittisten neuvottelujen tulos. Tähän sisältyy kompromisseja ja myönnytyksiä, joita tehdään erisuuntaisten intressien kesken. Tulos saattaa olla ainoa mahdollinen poliittisesta näkökulmasta. Toisaalta lainvalmisteluun kuuluu tiedon epävarmuus. Sääntelyn vaikutuksien arvioiminen voi olla vaikeaa ja tutkimuksellisesti kiistanalaista. Kirjan yhtenä keskeisenä teemana onkin poliittisen päätöksenteon ja tieteellisen tutkimuksen välinen jännite ja sen analysointi.

Suomessa on elänyt vahvana käsitys, että lainvalmistelu on yksi ja yhtenäinen kokonaisuus. Tähän monoliittiseen kuvaan tulee kuitenkin särö, kun tarkastellaan yhdentoista lakeja valmisteleavan ministeriön ja valtioneuvoston kanslian toimintaa. Asetelma on hyvin hajanainen, koska kukin ministeriö vastaa omasta lainvalmistelustaan ja määrittää itsenäisesti sen puitteet. Ministeriöiden valmistelemien lakien määrä, valmisteluresurssit, toimintatavat ja toimialat poikkeavat olennaisesti toisistaan.

Erilaiset lähtökohdat ilmenevät myös siinä, millä tavoin ministeriöt arvioivat valmisteltavana olevan lainsäädännön vaikutuksia. Ministeriöt tarkastelevat, millaisia taloudellisia, viranomais-, ympäristö- ja muita yhteiskunnallisia vaikutuksia lainsäädännöllä on. Niiden lisäksi on viime aikoina noussut vahvasti esiin perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arviointi. Kirjassa selvitetään, miten erilaisia vaikutuksia analysoidaan lakeja valmisteltaessa, millaisia puutteita lainsäädännössä ilmenee ja miten vaikutusarviointi on aikaa myöten kehittynyt.

Suomalainen erityispiirre on, että lainsäädännön vaikutusarvioinnille on asetettu erittäin korkeat standardit. Siksi on olennaista tarkastella, miten vaikutusarvioinnin laaja ja monisyinen kokonaisuus on hallittavissa ja tulisiko keskenään erilaisissa lainsäädäntöhankeissa – suurissa ja pienissä – soveltaa lähtökohtaisesti toisistaan poikkeavia lähestymistapoja.

Vaikutusarviointiin kohdistuvia vaatimuksia nostaa omalta osaltaan lainsäädännön arviointineuvosto. Arviointineuvostoja on viime vuosikymmeninä perustettu moniin Länsi-Euroopan maihin sekä Euroopan unioniin. Arviointineuvostot osallistuvat lakien vaikutusten arviointiin lakien valmisteluvaiheessa – eri maissa eri tavoin ja erilaisin valtuuksin. Suomessa lainsäädännön arviointineuvosto aloitti toimintansa vuonna 2016. Tätä teosta kirjoitettaessa syksyllä 2021 on jo kertynyt kokemuksia siitä, millä tavoin neuvosto on vaikuttanut lainsäädännön vaikutusten arviointiin. On herännyt ajatuksia myös siitä, miten neuvoston toimintaa olisi mahdollista kehittää.

Uutena asiana kirjassa nousee esiin tekijöiden eli lainvalmistelijoiden näkökulma. Lainvalmistelijat kertovat omakohtaisten kokemustensa pohjalta siitä, mikä säädösvalmistelussa toimii ja mikä ei toimi. Perinteisesti kenttää ovat hallinneet juridiset kysymykset. Lainsäädännön vaikutusarviointi nostaa kuitenkin esiin toisen näkökulman: sen, mihin yhteiskunnassa ja ihmisten elämässä pyritään vaikuttamaan ja miten.

Lainvalmistelijoiden kannalta on ongelmallista, että vaikutusten arviointi perustuu monitieteelliseen lähestymistapaan – onhan lakien valmistelu ja lainvalmistelijoiden koulutus perinteisesti ollut juridista. Haasteena onkin selvittää, miten erilaiset tiedon kentät, kuten taloustiede, ympäristötutkimus, yhteiskuntatieteet ja juridiikka, saadaan kohtaamaan parhaalla mahdollisella tavalla.

Tässä teoksessa lainvalmistelijat kertovat omakohtaisesti siitä, milloin heidän mielestään lainvalmistelussa on onnistuttu, milloin taas epäonnistuttu ja miksi näin on tapahtunut. Lainvalmistelijoiden kommentit perustuvat lukuisiin Itä-Suomen yliopiston oikeustieteiden laitoksen tekemiin tutkimuksiin ja lainvalmistelijoiden koulutusohjelmien ennakkotehtäviin sekä tätä kirjaa varten tehtyihin haastatteluihin. Koska tiedot on annettu luottamuksellisesti, lainvalmistelijoiden kannanotot raportoidaan niin, ettei niihin sisälly henkilöön viittaavia tietoja. Kirjassa esitetyt yksittäisten lainvalmistelijoiden näkemykset eivät ole poikkeuksellisia, vaan ne kuvaavat muidenkin lainvalmistelijoiden usein esille nostamia kokemuksia lainvalmistelusta.

Omana kokonaisuutenaan kirjassa käsitellään eduskuntatyötä. Eduskunnan valiokunnat ovat lainsäädäntöprosessissa avainasemassa. Viime kädessä valiokunnat muokkaavat käsiteltävinä olevien hallituksen esitysten lakiehdotukset. Kirjassa tarkastellaan paitsi eduskunnan valiokuntien työtä – joka määrältään vaihtelee merkittävästi valiokunnasta toiseen – myös valiokuntien näkemyksiä ministeriöiden lainvalmistelusta ja niiden tekemästä vaikutusten arvioinnista.

Eduskunnan valiokuntia käsittelevä aineisto perustuu lausuntoihin, jotka on annettu kirjoittajien vuonna 2020 tekemään tutkimukseen ”Miten vaikutusten arviointia voitaisiin parantaa?”. Tutkimuksen tilasi eduskunnan tarkastusvaliokunta. Tutkimus, sen sähköiset lähteet ja laaja lausuntoaineisto löytyvät eduskunnan verkkosivuilta tunnuksella O 48/2019 vp. Lisäksi hallituksen esitykset, lainsäädännön arviointineuvoston lausunnot, eduskunnan asiakirjat ja muu käytetty aineisto on löydettävissä sähköisesti sanahauulla eduskunnan, valtioneuvoston tai muiden asianomaisten verkkosivuilta. Tähän kirjaan ei sisälly lähdeviitteitä tai erillistä lähdeluetteloa. Kirjan esittämistapaan on vaikuttanut sen tarkoitus. Tavoitteena on ollut helposti omaksuttava teos lakien vaikutusarvioinnin perusteista. Tärkeintä ovat asiat. Kirja on tehty osana Suomen Akatemian rahoittamaa IRWIN-hanketta, jossa tutkitaan tiedonhuoltovarmuutta kompleksisessä ympäristössä.

Kirjan peruskysymys on, millä tavoin lakien vaikutuksia arvioidaan, kun lakeja valmistellaan. Tämä näkökulma määrittää kirjan painopisteen. Selvä on, että kysymys siitä, miten tehdään hyvä laki, on kokonaisuudessaan merkittävästi laajempi kuin valittu tarkastelukulma.

Tarkastelun ulkopuolelle jäävät monet keskeiset oikeudelliset kysymykset, kuten se, millä tavoin lainvalmistelussa tulee määritellä lakiehdotuksen suhde perustuslakiin ja laatia säätämisyjärjestysperustelut. Myös itse lainvalmisteluprosessin tärkeitä kokonaisuuksia jää vähälle huomiolle, yhtenä esimerkkinä kuuleminen, jonka asianmukainen suorittaminen on tärkeä osa valmistelua. Perusteluna aiheen rajaukselle on käytännön näkökulma. Lainsäädännön vaikutusten arviointi on yksinäänkin monisyinen ja laaja aihe.

8.12.2021

ANSSI KEINÄNEN & JUSSI PAJUOJA

Hyvän lain ja hyvän lainvalmistelun tulisi olla tieteelliseen tutkimukseen perustuvaa rationaalista toimintaa. Tällöin tieteen keinoin arvioidaan yhteiskunnallinen ongelma ja tunnistetaan, mikä ongelman aiheuttaa. Tämän jälkeen analysoidaan, millä keinoin ongelma voidaan ratkaista, ja selvitetään eri ratkaisuvaihtoehtojen tuottamat hyödyt ja haitat.

Miten tehdään hyvä laki? on helposti omaksuttava teos Suomen lainvalmistelun ongelmista ja kehittämiskohteista. Kirjassa arvioidaan lainvalmistelun nykytilaa, kehittämismahdollisuuksia ja tulevaisuuden näkymiä. Se keskittyy erityisesti säädösehdotusten vaikutusten arviointiin ja pohtii, mitkä seikat vaikuttavat siihen, että syntyy hyvä laki. Teos nostaa esiin myös lainvalmistelijoiden omat kokemukset siitä, mikä lainvalmistelussa toimii – ja mikä ei.

KTT, HTT Anssi Keinänen toimii lainsäädäntötutkimuksen professorina Itä-Suomen yliopistossa. **OTT Jussi Pajuoja** on työskennellyt lainvalmistelijana ja eduskunnan apulaisoikeusasiamiehenä.

ISBN 978-951-885-491-6

KL 33

Kansi: Ville Laihonen

www.tietosanoma.fi